

О. І. Никорак

Лимарство

ЛИМАРСТВО – промисел виробництва з вичиненої шкіри («сириці», «сирівцю», «сировиці», «лимарщини») упряжі для коней, ременів тощо. Ін. назва – римарство. За кількістю ремісників та обсягом виробництва значно поступалося чинбарству (тривалий час Л. було його складовою), *шевству* й [кушнірству](#). Традиції Л. були глибокими. За літопис. джерелами, серед давньорус. лимарів уже існувала певна спеціалізація (зокрема тутьники виготовляли сагайдаки-тули). У 15–16 ст. у Києві та Львові діяли цехи лимарів і кушнірів. Розвиток Л. зумовлений наявністю та видом тяглової сили (коней) у госп-ві й попитом на шкір. упряж ручного виготовлення. Ремісники-лимарники працювали здебільшого у Львові, Тернополі, Луцьку, Ужгороді, Заліщиках, Чорткові (обидва – нині Терноп. обл.). Їх було небагато, проте виділялися майстри-«сідельники» (спеціалізувалися на виготовленні сідел, сіделець), інші шили хомути, вуздечки тощо. Лимарі працювали також у повіт. м-ках і селах при пан. дворах, фільварках. Міські лимарі у 19 ст. теж об'єднувалися в цехи (іноді разом із шевцями та кравцями), які діяли в Коломиї, Делятині, Тлумачі, Станіславі, Отинії, Букачівцях (Івано-Франківщина), Роздолі, Хирові, Городку, Добромилі, Яворові (Львівщина), Луцьку, Рівному, Ковелі, Сарнах. Дрібномістечкові лимарі самі виробляли «сирицю», шили з неї упряж і забезпечували нею місц. мешканців. Бідніші селяни користувалися упряжжю влас. роботи, пошитою із «сировиці», або купленою у «поворозників». Святк. «виїздова», зокрема ремінна, упряж була дорогою, її мали заможніші селяни та міщани. Лимарі таку упряж іноді оздоблювали метал. пряжками «кониками», кільцями, латун. бляшками, вовняними китицями, кутасами. Верхню частину хомута «капу» на Бойківщині декорували метал. гудзиками, бляшками «гусками» та ін. На Гуцульщині, крім святк. упряжі, іноді для коня виготовляли шелести та дзвінки. До кін. зброї входять сідло, хомут, шлея, посторонки, побічники, вуздечка, віжки, нашійники (нашильники), батіг тощо. Лимарі також виготовляли й ремонтували ремінні паси до моторів, шили валізки, футляри до зброї, чол. пояси, постолои. На поч. 21 ст. Л. відроджується на Гуцульщині.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Горинь Г. Й. Шкіряні промисли західних областей України (друга половина XIX – початок XX ст.). К., 1986;
2. Її ж. Художня обробка шкіри // Гуцульщина: Істор.-етногр. дослідж. К., 1987;
3. Захарчук-Чугай Р. В. Художня обробка шкіри // Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декор.-прикладне мистецтво. Л., 1992;
4. Горинь Г. Й. Художня обробка шкіри // Поділля: Істор.-етногр. дослідж. К., 1994;
5. Никорак О. І. Художня обробка шкіри // Укр. народознавство. К., 1994;
6. Книш Б. В. Художні вироби зі шкіри на Гуцульщині (традиція і сучасність) // Вісн. Львів. АМ. 2003. Вип. 14.

Покликання на статтю:

Лимарство / О. І. Никорак // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-54668>

2001-2023 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).